

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	Obchodná akadémia Liptovský Mikuláš
4. Názov projektu	Zvýšenie kvality odborného vzdelávania a prípravy na Obchodnej akadémii Liptovský Mikuláš
5. Kód projektu ITMS2014+	312011AGY1
6. Názov pedagogického klubu	Klub čitateľskej gramotnosti
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	17. 12. 2020
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	OALM
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Janka Klepáčová
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.oalm.edupage.org

11. Manažérske zhrnutie:

Témou stretnutia klubu, ktoré sa uskutočnilo 17. 12. 2020 bolo doslovné porozumenie literárneho textu. Stretnutie nadväzovalo na predchádzajúce, avšak pozornosť bola tentokrát zameraná na prózu. Prítomní boli v prvej časti oboznámení s prozaickým textom, jeho charakteristikou a prácou s ním.

V samostatnej časti stretnutia boli analyzované a porovnávané úlohy k prozaickým textom, ktoré sa nachádzajú v čítankách a prítomní zhodnotili náročnosť úloh z hľadiska čitateľskej gramotnosti.

V nasledujúcej časti boli pripravované úlohy k umeleckým textom; hľadali sa spôsoby, ako využiť prozaický text v predmetoch, ktoré vyučujúci zastupujú; aká je práca s prózou počas dištančného vzdelávania.

Súčasťou práce s prozaickým textom bol aj zhodnotenie textov na prednes, posúdenie kritérií hodnotenia prednesu textu, návrhy zmien povinného čítania.

V poslednej časti boli navrhnuté odporúčania pre prácu s prozaickým textom žiakov OA.

Kľúčové slová: epika, próza, prozaický text, interpretácia, prednes umeleckého textu, analýza,

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Mgr. E. Smiešna informovala prítomných o znakoch prozaických textov – sú neveršované, sú to prehovory písané alebo hovorené neviazanou rečou, čiže neutrálnym, prirodzeným jazykovým štýlom. V tomto zmysle je próza protikladom verša, ktorý požíva reč viazanú. Medzi útvary prózy patria napríklad: rozprávky, povesti, poviedky, bájky, novely, romány detektívky a pod.

Práca s textom je súčasťou systému v učení sa žiaka, v ktorom plní funkciu zdroja učenia pri dosahovaní vzdelávacích cieľov. Nemá byť samoučelná, žiaci majú pracovať s textom „pre niečo“. Čítanie pre literárny zážitok súvisí s čítaním literárnych textov (beletrie), v ktorých sa čitateľ stretáva s fiktívnymi hrdinami, udalosťami, či prostredím, kde sa príbeh odohráva. Zdrojom poznatkov pre žiakov v škole sú prevažne učebné texty v učebnici a v čítankách.

Vyučujúci sa zhodli, že pravidlá porozumenia textu, ktoré si stanovili na poslednom stretnutí môžu z väčšej časti aplikovať aj pri prozaických textoch. K úplnému porozumeniu textu potrebuje žiak úlohy na: vyhľadávanie informácií, vyvodzovanie záverov, integráciu a interpretáciu myšlienok a informácií, hodnotenie obsahu, jazyka a textových prvkov. Pri interpretácii odporúčajú vyhľadávať informácie o živote, o historickom a spoločenskom kontexte.

V ďalšej časti si prítomní vybrali z čítaniek určených pre stredné školy prozaické texty a venovali sa rozboru úloh, ktoré sú k nim priradené. Úlohy k textom uvádzame v skrátenej podobe.

Išlo o nasledovné texty:

1. text: Jozef Gregor-Tajovský: Maco Mlieč (DVOŘÁK, K. *Čítanka pre 1. ročník gymnázia a stredných odborných škôl*. 2009, s. 80 – 86). **Úlohy:** druh rozprávača; sociálne postavenie Maca Mlieča (MM); vzťah MM k ženám; významové súvislosti medzi postavou MM a rastlinou Mlieč roľný; proces sociálneho úpadku človeka pomocou príbehu MM

2. text: Johann Wolfgang Goethe: Utrpenie mladého Werthera (DVOŘÁK, K. *Čítanka pre 1. ročník gymnázia a stredných odborných škôl*. 2009, s. 140 – 145). **Úlohy:** opis prostredia, v ktorom sa odohráva dej úryvku; duševný stav rozprávača; obsah rozhovoru medzi postavami; vyjadrovanie rozprávača z hľadiska expresívnosti a emocionálnosti; dôvod samovraždy; romantika u Goetheho vs. romantika v súčasnosti; výrazové prostriedky (prvky hovorovosti)

3. text: Dobroslav Chrobák: Úsmev do tmy (DVOŘÁK, K. *Čítanka pre 2. ročník gymnázií a stredných odborných škôl*. 2009, s. 167 – 170). **Úlohy:** pocity po prečítaní textu; typ rozprávača; vzťahy medzi postavami; správanie a vystupovanie hlavnej postavy; vyhľadávanie motívov; pohľad do vnútra postavy.

Jednotlivé úlohy obsahovali slovesá: *opíšte, prerozprávajte, porovnajte, analyzujte, zamyslite sa, charakterizujte, určte, pozorujte a pomenujte a podobne*. Vyučujúci zhodnotili, že takýto typ otázok je pri prozaických textoch veľmi vhodný, oceňujú, že nie sú otázky také jednoznačné, zároveň sa však obávajú praktického využitia. J. Klepáčová zo svojej praxe uviedla, že časové obmedzenie 1

vyučovacej hodiny na ukážky a úlohy k nim je veľmi málo, nie je možné vyplniť všetky úlohy k všetkým úlohám. E. Smiešna ako problém vníma to, že žiaci sú málo komunikatívni a tvoriví.

S. Peniaško analyzoval otázku motívov: *Vyhľadajte v poviedke vety, v ktorých sa priamo alebo nepriamo objavujú motívy očí, pohľadu, zrakového vnímania. Analyzujte poviedku z hľadiska funkčnosti týchto motívov a vysvetlite významové spojitosti medzi nimi.* Pozitívne zhodnotil tento typ otázky, žiak sa musí dostať „pod povrch“ textu.

M. Dzúrová poznamenala, že sú úlohy príliš zdĺhavé, bolo by sa im nutné venovať na viacerých hodinách. Z. Jánošíková vyzdvihla, že žiaci hľadajú aj mimoliterárne súvislosti.

Členovia klubu sa venovali aj otázke využitia prozaických textov na iných predmetoch. Napríklad, na biológii – texty od G. Vámoša (autor bol lekárom), na informatike – tvorba infografík s ukázkami povinnej literatúry, ktoré by boli umiestňované na sociálne médiá; videoukážky a práca s programovacími jazykmi na uľahčenie prípravy najmä maturantov.

Vyučujúci slovenského jazyka a literatúry zhodnotili, že počas dištančného vzdelávania majú možnosť prejsť viacero ukážok, materiály sú dostupnejšie, cez program Microsoft Teams je možné zdieľať viacero textov, pracovať s interaktívnymi cvičeniami uverejnenými na internete, na rôznych vzdelávacích portáloch.

Pri téme prednesu textu sa prítomní zhodli, že je čoraz náročnejšie žiakov motivovať k samostatnému výberu ukážok a už vôbec k súťaži v prednese literatúry. Študenti si vyberajú nevhodné texty (určené pre zväčša nižšiu vekovú kategóriu), príliš krátke alebo príliš dlhé ukážky, neuvedomujú si, že z ukážky môžu vybrať jednotlivé časti, ktoré sú zaujímavé a posúvajú dej dopredu. Výber literatúry je podmienený porozumením textu, čo žiak dosiahne najmä opakovaným čítaním, interpretáciou. Hodnotenie prednesu by malo zohľadňovať aj snahu o vhodný výber, individuálny prístup k textu, a v neposlednom rade prácu so suprasegmentálnymi javmi.

Próza v povinnom čítaní je podľa názoru prítomných zvolená dobre. Oceňujú, že je povinná literatúra prierezom najvýznamnejších diel svetovej i slovenskej literatúry. Z pohľadu žiakov vnímajú a chápu potrebu aktualizácie povinného čítania.

V nasledujúcej časti učitelia pripravovali úlohy k ukážkam. Vybrali si diela z rôznych literárnych období. Ukážky s úlohami vybrali a tvorili pre 4. ročník, v ktorom majú žiaci už celkový prehľad o literatúre, dokážu diela porovnávať z rôznych hľadísk. Z prózy vybrali texty: *Jozef Gregor Tajovský – Apoliena; Romain Rolland – Peter a Lucia; Pavel Vilikovský – Citová výchova v marci.* Keďže sa ukážky nachádzajú aj v čítankách pre stredné školy, úlohy následne porovnávali a zostavili súbor 5 otázok pre každú ukážku s ohľadom na doslovné porozumenie textu.

V poslednej časti prítomní navrhli niekoľko odporúčaní pre prácu s textami pre študentov na Obchodnej akadémii v Liptovskom Mikuláši.

13. Závěry a doporučení:

Vyučující zhodnotili, že prozaické texty sú na EČ MS väčšinou tými ľahšími, vďaka ktorým získajú študenti potrebné body. Prozaické texty by mali byť aktualizované, z lexikálneho hľadiska majú žiaci problém pochopiť archaizmy, historizmy a pod. Členovia klubu vyzdvihli digitalizáciu diel povinnej literatúry a ich audiovizuálne spracovanie.

Odporúčajú študentom čítať texty viackrát, počas štúdia venovať pozornosť súvislostiam. Dať možnosť a uprednostniť výber ukážky žiakovi. Pri prednese zohľadniť prozodické vlastnosti reči.

Zároveň vyslovili pochybnosť, či je interpretácia vhodným prístupom k textu v rámci odborného štúdia, vzhľadom na to, že si vyžaduje čas na získanie prehľadu.

Na ďalšom stretnutí sa budú vyučujúci venovať problematike doslovného pochopenia textov u integrovaných žiakov. Vyučujúci sa majú zamyslieť nad vhodnými otázkami a úlohami k textom.

12. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Eva Smiešna
13. Dátum	17. 12. 2020
14. Podpis	
15. Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Janka Klepáčová
16. Dátum	17. 12. 2020
17. Podpis	